

## DOĞRU SANILAN YANLIŞLAR

3 Ekim 2021

Yıldırım Koç

Halkımızın en sevdiğim yanı, dünyadaki tüm gelişmelerle ve hayatın her alanıyla yakından ilgilenmeleri ve gelişmeler konusunda görüş bildirecek kadar özgüvenli olmaları.

Halkımızın hiç sevmediğim yanı ise, kulaktan dolma bilgiyle, yarım-yamalak bilgilenmeyle yetinmeleri, her konuda kendilerini uzman zannetmeleri ve görüş açıklayabilmeleri, sorgulamaları, okumamaları, araştırmamaları, özellikle sosyal medya üzerindeki “bilgilenme”yi yeterli bulmaları ve bildiklerini zannettikleri konuları inatla savunmaları.

Bu özellikleri halkımızın tüm sınıf ve tabakalarında görebilirsiniz.

Çok sayıda ülkeyi ziyaret etme, oralarındaki insanlarla bir parça sohbet etme olanağım oldu. Sanki bu özellik bize özgüymüş gibi geliyor. Ben yine de memnunum. Dünyadaki tüm gelişmelerle ve hayatın her alanıyla (yüzeysel biçimde de olsa) ilgilenen kişinin, uygun bir üslupla uyarılması durumunda, kendisini geliştirme kapıları açıktır. Dünyadan habersiz yalnızca kendi dünyasında yaşayan kişiyi dünyaya açmak çok daha zor gibi geliyor.

Uzmanlığa saygısızlık konusunda en çok kızdığım ve bazen kendimin de yaptığı, başkalarına ilaç önermek. İyi bir hekim, iyi bir Tıp Fakültesi’nde 6 yılını tamamladıktan sonra belki uzmanlık da yapıyor ve yıllar içinde deneyim kazanıyor. İstanbul Tıp’tan 1945 yılında mezun olan Babam, “Harbiye’den her mezun kendini Napolyon, tıbbiyeden her mezun kendini Lokman Hekim sanır” derdi. Benzetmeler şimdi değişmiştir ve ne yazık ki tıbbiyeden her mezun Lokman Hekim olmaya filan çalışmıyor; çok azı, mesleğini gerçekten sevip insanlığa hizmet etmeye çalışıyor. Türkiye’de herhangi bir toplulukta biri bir sağlık sorunundan yakınsa, hemen ilaç öneririz. Ben de yaptım. Babam çok kızardı; ancak yine de kendimi tutamadığım durumlar oldu. Ancak bizde herkes doktordur; bir kişinin hekim olabilmesi için harcadığı uzun yıllara ve uzmanlığa saygı duyulmaz. Mühendislikte de böyledir, iktisatçılıkta da, dış politikada da, uluslararası ilişkilerde de, işçi-işveren ilişkilerinde de. Halkımız, vahiy yoluyla bu alanların her biri konusunda görüş bildirecek kadar yetkin ve yetişkin olduğuna yürekten inanmaktadır. Kahvede otururken, açık olan televizyonda Putin’e ilişkin bir haber olduğunda, Putin’e akıl öğreten, “onu öyle yapmayacaktın; bak, başını belaya soktun” diye uyarın çok işçiye, köylüye, esnafa, vb. rastlayabilirsiniz.

İnsanları eğitmek çok çok zor. Eğitmek değil, ama bazı konuları öğretebilirsiniz. Öğrenme sürecinin önkoşulu da öğrenileceği şeye ihtiyaç duyması ve/veya bildiklerinin yanlış olduğunun kendisine uygun bir dille anlatılması. Öğreneceği şeye ihtiyaç duyması herkes için ayrı ve beni çok çok aşar. Ancak eksik ve yanlışları, bildiğim kadarıyla ve haddimi aşmadan, gündeme getirebilirim. Diğer bir deyişle, ezber bozmak gerekli. Etrafta o kadar çok “ezber” var ki, insan hangisini bozacağına şaşırıyor. 7-8 yıl önce bazı konularda “ezber bozma” yazıları yazmıştım. Yazdıklarım işe yaramamış. Bunların büyük kısmı günümüzde de geçerliğini koruyor. Doğru sanılan yanlışlar da çok yaygın. Önümüzdeki günlerde biraz ezber bozayım, diyorum.

İşçiler arasında çok yaygın bir söz, “verilen hak geri alınmaz”dır. Hiç düşünülmeden edilmiş ve sık sık tekrarlanan bir laf. Doğru da değil, tabii.

Geçenlerde bir işçi yürüyüşünde “Hak verilmez alınır, zafer sokakta kazanılır” sloganı atılıyordu. Önce “zafer” ne? İşe iade davasının kazanılması bir “zafer” mi? Ya da her “başarı” ile sokakta mı kazanılıyor zannediyorsunuz? Türkiye’de kıdem tazminatı hakkı sokakta mı kazanıldı? Yıllık ücretli izin hakkını sokaktaki mücadele mi sağladı? Ya dünyada çok az ülkede olan bir uygulama, hafta tatilinde çalışmadan ücret alma hakkını? Ezbere konuşunca böyle laflar kolay ediliyor.

48 yıldır iktisatçiyim. Altın ve dövizle gerçek ücret hesaplayanlara ne diyeceğimi bilemiyorum. Hele hele, “karşılıksız para basıyorlar” lafını duydukça gülüyorum. Para, neredeyse yüz yıldır, zaten karşılıksız basılır. Bir de o kadar çok para tanımı var ki, ancak bunların farkında olmayan biri “karşılıksız para basılıyor” diye laf eder.

Bir bakıyorsunuz, bir sendika veya sendikacı, “sınıf ve kitle sendikacılığı” diye bir anlayışı hararetle savunuyor; bu anlayışı savunmayanları neredeyse ihanetle suçlayacak. Yahu kardeşim, bu kavramın 1970’li yıllarda Fransa’da Fransız Komünist Partisi’nin kontrolü altında Genel Emek Konfederasyonu’nda nasıl geliştiğini, Türkiye’de DİSK’in yönetimine TKP’lilerin gelmesi sonrasında bu kavramın nasıl ithal edildiğini, bu kavramı üreten Fransızların daha sonra “çağdaş sendikacılık” anlayışına terfi ettiklerini filan bilmeden, öğrenmeye çalışmadan, ahkam kesmek olur mu?

Daha neler var neler.

En iyisi biraz ezber bozmak, doğru sanılan yanlışları dile getirmek. İşe yarayacak mı? Pek zannetmiyorum, ama benim için ferahlayacak.